

Rapport

Werkgroep integratie

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken en
Landelijke Vergadering van de Nederlands Gereformeerde Kerken
Zoetermeer 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Uitvoering van de opdracht	4
2. Nadere uitwerking en actualisatie van enkele onderdelen	6
3. Voorstel	7
4. Samenstelling Werkgroep Integratie	7
Bijlagen	8
1. Acta GS Artikel 108 - Besluiten strategie en financiën (28-11-2020)	8
2. Artikel 59 - Besluiten oprichting toerustingscentrum (Acta GS Goes)	10
3. Opdracht voor de Werkgroep Integratie	10
4. Opzet Synode Nederlandse Gereformeerde Kerken 2023: een eerste verkenning	11

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: wao@ngk-gkv.nl

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inleiding

Wat is de opdracht aan de Werkgroep Integratie (afgekort: WI)?

Op 28 november 2020 namen de GS en de LV besluiten naar aanleiding van een rapport van de GS/LV-Commissie Strategie en Financiën (CSF) getiteld *'Ambities in balans'*. Deze commissie had zich beraden op het financiële perspectief van het nieuwe kerkverband in relatie tot de inhoudelijke ambities. Om deze ambities beter in beeld te krijgen had de commissie eerst onderzoek gedaan naar de behoeften van de plaatselijke kerken.

Vanwege de dalende ledenaantallen zou bij een gelijkblijvend uitgavenpatroon het quotum (de bijdrage die de kerken per lid beschikbaar stellen voor het landelijk kerkverband) gestaag en fors moeten toenemen. De (financiële) hoofdlijn van het rapport was dat voor de periode 2021-2023 het quotum van de GKv gehandhaafd zou blijven op € 25, terwijl de NGK in deze periode met een geleidelijke toename van het quotum rekening moesten houden.

Voor de periode 2024-2026 zou het streven gericht moeten zijn op stabilisatie van het quotum op € 25, wat overigens voor de leden van de NGK nog steeds een toename is.

De besluiten van GS en LV n.a.v. dit rapport zijn opgenomen in bijlage 1.

Bij de besluitvorming over het Toerustingscentrum (het huidige KerkPunt) is ook nog een opdracht aan de WI meegegeven om voorstellen te doen m.b.t. de governance van het TC. Zie bijlage 2.

De moderamina hebben in december 2020 een nadere explicitering van de opdracht aan de Werkgroep Integratie opgesteld, die als bijlage 3 is opgenomen.

De WI heeft zijn werkzaamheden verricht met name aan de hand van laatstgenoemde opdracht. Naast intern overleg heeft de WI met verschillende commissies en instellingen overleg gevoerd.

Als de voorstellen van de Regiegroep worden aangenomen (zie het betreffende rapport 64.1), zal de WI worden omgezet in een 'commissie beleidsbegroting'. De belangrijkste opdracht aan de WI, namelijk om zorg te dragen voor een integrale begroting van alle commissies en instellingen 2024-2026 wordt daarmee (inhoudelijk) geïntensiveerd.

De opdrachten die daarnaast in 2023 moeten zijn afgerond zijn met name:

- Governance van KerkPunt
- Governance van de TU in relatie tot de verantwoordelijkheid van de synode/kerken.
- Waar nog nodig ondersteuning van de vorming van de commissiestructuur in clusters en mogelijke verdergaande integratie van commissies.

De Werkgroep Integratie dan wel Commissie Beleidsbegroting rapporteert aan de synode van 2023.

1. Uitvoering van de opdracht

In deze rapportage geven we aan wat de stand van zaken is met betrekking tot de aan de werkgroep gegeven opdrachten.

1.1 toezicht op uitvoering besluiten GS/LV 28-11-2020

In de contacten met verschillende commissies/instellingen heeft de WI vastgesteld dat deze actief aan de slag zijn om vooral de plaatselijke gemeenten te ondersteunen. Dit gebeurt met name door KerkPunt. Deze instelling heeft haar taakveld in 2021 uitgebreid door het werk van het steunpunt liturgie over te nemen. Ook het MissieFonds betoont zich actief in de ondersteuning van plaatselijke missionaire activiteiten. De TU verzorgt de opleiding tot predikant en is actief in het theologisch onderzoek. In de periode najaar 2022 – voorjaar 2023 zal de Werkgroep in de contacten met alle commissies/instellingen nagaan of hun begrotingen in overeenstemming zijn met de GS/LV-besluiten. Hierbij gaat het om a. het evenredig meebewegen met de ontwikkeling van het ledenaantal en b. het streven naar stabilisatie van het quotum vanaf 2024 op een bedrag van € 25 gemiddeld per lid.

1.2 mogelijke integratie van commissies en clusterindeling

In lijn met de besluiten die op 28 november 2020 door GS en LV naar aanleiding van het rapport van de CSF genomen zijn, is de WI gekomen tot een indeling van alle commissies in samenhangende clusters vanaf het moment van de hereniging (mei 2023).

Deze indeling ziet er als volgt uit (zie ook het rapport van de Regiegroep, 64.1, waarmee de WI hierover overleg heeft gevoerd):

Cluster 1 Ondersteuning en toerusting van gemeenten

BKP	bestuur Kerkpunt
CLO	commissie liturgische ondersteuning
MF	missiefonds
CDP	commissie dovenpastoraat

Cluster 2 Opleiding en onderzoek

RvT	raad van toezicht TU / studiefinanciering
RvA	raad van advies TU
CAD	commissie voor archief en documentatie
CKO	commissie kerkelijke onderzoeken

Cluster 3 Externe relaties

CCE	commissie contact en eenheid
CRB	commissie relaties buitenland
CRO	commissie relatie overheid
CGV	commissie geestelijke verzorging

Cluster 4 Kerkrechtelijke advisering en beroep

CKA	commissie kerkelijke adviezen
CKB	college voor het kerkelijk beroep
CSM	commissie seksueel misbruik

Cluster 5 Aansturing, coördinatie, financiën, administratie en logistiek

CFB	commissie financieel beheer
COS	commissie ondersteuning synode
CBG	commissie beleidsbegroting (voorstel Regiegroep aan GS/LV Zoetermeer)

Tijdelijke commissies nu

- commissie belijdende kerk
- commissie herstructurering predikantszaken
- commissie verzoening en recht
- regiegroep
- studiedeputaatschap homorelaties in de kerk
- werkgroep integratie

Enkele van deze commissies komen mogelijk terug in 2023. Hiervoor wordt verder verwezen naar het rapport van de Regiegroep.

Integratie van commissies mogelijk?

Tijdens de laatstgehouden GS en LV kwam KerkPunt tot stand. Daarmee was een belangrijke integratie gerealiseerd. Nadien is ook de functie 'liturgische advisering' naar KerkPunt overgeheveld (vanuit steunpunt liturgie).

Het MissieFonds (ondersteuning plaatselijke/regionale missieprojecten) werkt aan een voorstel om te komen tot een verdergaande vorm van samenwerking met Verre Naasten. De WI heeft hierover met MissieFonds intensief contact. Belangrijk aandachtspunt hierbij is de verantwoordelijkheid van en de sturingsmogelijkheid voor het kerkverband (synode).

De WI heeft ook voorlopige ideeën over het verder integreren van het ADC in de organisatie van de TU. Deze moeten nog verder worden besproken en uitgewerkt.

Verdere integratie dan wel intensievere samenwerking van financieel beheer en ondersteuning synode wordt eveneens door de WI overwogen.

1.3 Ondersteuning integratie en clustering

Bij het onderbrengen van de activiteiten van het Steunpunt Liturgie bij KerkPunt was de bemoeienis van de WI niet nodig.

De WI denkt wel actief mee met een mogelijke intensivering van de samenwerking tussen het MissieFonds en Verre Naasten.

De clusterindeling was grotendeels al in beeld bij de bespreking van het rapport van de Commissie Strategie en Financiën.

1.4 Samenwerking

Met name in de gesprekken met KerkPunt, de TU, het MissieFonds en de commissie relaties buitenland (voorheen BBK) is samenwerking met andere organisaties binnen of buiten beide kerkverbanden aan de orde geweest. Bij de laatstgenoemde twee gaat het om Verre Naasten. Bij de andere om vergelijkbare instellingen bij andere kerkverbanden (met name CGK, PKN); doel is om van elkaar te leren en dubbel werk te voorkomen.

1.5 Relatie TU en kerkverband

De WI heeft aan de hand van het Statuut van de TU in beeld gebracht hoe de verantwoordelijkheidsverdeling momenteel is van enerzijds het kerkverband (GS/LV) en anderzijds de TU (Raad van bestuur; Raad van Toezicht; Raad van Advies). Hierover vindt overleg plaats met de TU. Of dit tot voorstellen tot aanpassing zal leiden, is momenteel nog niet in beeld.

1.6 Beoordeling begrotingen 2024-2026

Hiermee gaat de WI in de komende periode actief aan de slag. In het voorjaar van 2023 zullen alle commissie en instellingen zich bezighouden met hun rapportage aan de GS van 2023, waarbij zij hun inhoudelijke en financiële voorstellen voor die GS zullen formuleren.

De WI is voornemens in overleg met de Commissie Financiën en Beheer-GKv/Financiële Commissie-NGK te komen tot het presenteren van een integrale begroting aan de GS van 2023, die vervolgens de inhoudelijke claims moet afwegen, zowel onderling als in relatie tot de ermee gemoeide financiën.

1.7 Governance KerkPunt

Hierover moet nog nader worden overlegd met het bestuur van KerkPunt.

2. Nadere uitwerking en actualisatie van enkele onderdelen

2.1 Integratie en clustering

Uit de vorige paragraaf blijkt dat de WI één hoofdtak zo goed als afgerond heeft: het in beeld brengen van het landschap van alle commissies en instellingen - inclusief de clustering - vanaf mei 2023 (nieuwe kerkverband).

In een enkel geval functioneren nog commissies van GKv en NGK apart. Dit betreft bijvoorbeeld de Commissie Financiën en beheer (GKv) en de Financiële Commissie van de NGK. Dat is logisch omdat er tot 2023 nog aparte administraties zijn. De meeste vergaderingen zijn wel gemeenschappelijk. Wanneer de GS/LV van Zoetermeer de voorstellen van de Regiegroep vaststelt, waaronder het overzicht van commissies en instellingen, is dit onderdeel voorlopig afgerond. De WI hoeft daarom nu niet ook met zo'n voorstel te komen.

2.2 Inhoud en financiën

Op basis van de besluiten van de vorige GS/LV heeft de WI de opdracht (zie paragraaf 2.6 hiervoor) om aan de Synode van 2023 een integrale begroting te presenteren die voldoet aan de vastgestelde financiële criteria.

Het streven is gericht op stabilisatie van het quotum op € 25.

In de nadere uitwerking van de opdracht aan de WI door de moderamina is wel een nuancering opgenomen: "Indien dit redelijkerwijs niet mogelijk is in verband met de noodzakelijke omvang of kwaliteit van de uit te voeren taken, dient dit gemotiveerd te worden aangegeven." Deze nuance doet recht aan de gevoerde discussies van de GS/LV, waarbij naar voren kwam dat eerst naar de voorgestelde beleidsvoornemens moet worden gekeken (zijn deze gewenst of noodzakelijk voor een goede ontwikkeling van de kerken en het kerkverband) en vervolgens welke financiële middelen we daarvoor in redelijkheid aan de kerken kunnen vragen.

De Regiegroep heeft in zijn rapport hieraan een nadere beschouwing gewijd en hierover voorstellen geformuleerd. De Regiegroep geeft een extra accent aan het bespreken van de beleidsinhoud: wat zijn voor het nieuwe kerkverband inhoudelijk de beleidsprioriteiten. Daar zal de discussie vooral over moeten gaan. Uiteraard moeten die wel betaalbaar zijn. Als er teveel wensen op tafel liggen die leiden tot een niet realistisch quotum, zal de Synode (van 2023) inhoudelijke afwegingen moeten maken. De Regiegroep noemt ook een aantal thema's die in elk geval overwogen moeten worden. De Regiegroep stelt voor dat er een Commissie Beleidsbegroting wordt ingesteld, die voor het eerst in 2023 aan de Synode een integrale en inhoudelijke begroting voorlegt, zodat de Synode in de gelegenheid wordt gesteld heldere afwegingen te maken en geen simpele kaasschaaf- of bottebijlmethode gaat hanteren.

De WI gaat ervan uit dat hij deze inhoudelijke accenten meeneemt bij het opstellen van de integrale begroting 2024-2026 en – als de voorstellen van de Regiegroep door de GS/LV van Zoetermeer overgenomen worden – verdergaat als Commissie Beleidsbegroting.

In bijlage 4 hebben we een *mogelijke* uitwerking weergegeven van wat dit praktisch betekent voor de manier waarop de Synode van 2023 een zodanige begroting kan behandelen en de wijze waarop de clusterindeling bij de besprekingen kan worden gehanteerd.

3. Voorstel

Voorstel voortgang opdrachten aan de Werkgroep Integratie, respectievelijk de Commissie Beleidsbegroting (indien de GS/LV de voorstellen van de Regiegroep aanvaardt).

Materiaal:

1. Besluit GS/LV 2020 d.d. 28 november 2020 (Acta GS Goes art. 108, besluit 7) tot het instellen van een Werkgroep Integratie.
2. Besluit GS/LV 2020 d.d. 12 december 2020 (Acta GS Goes art. 59, besluit 4) inzake governance KerkPunt.
3. Opdrachtformulering gezamenlijke moderamina GS/LV 2020 d.d. december 2020
4. Rapport Regiegroep aan GS/LV van Zoetermeer d.d. sept 2022.

De GS en LV besluiten

Besluit 1:

- a. met instemming kennis te nemen van de rapportage van de Werkgroep Integratie;
- b. de Werkgroep Integratie om te zetten naar een Commissie Beleidsbegroting met de opdracht zoals door de Regiegroep in zijn rapport geformuleerd en hierover te rapporteren aan de synode van 2023;
- c. de nog af te ronden opdrachten aan de Werkgroep Integratie mee te geven aan de Commissie Beleidsbegroting met het verzoek daarover te rapporteren aan de synode van 2023. Het betreft in elk geval de volgende onderwerpen:
 1. De Commissie Beleidsbegroting brengt in beeld hoe de relatie ligt tussen de kerkelijke verantwoordelijkheden voor de Theologische Universiteit en haar governancestructuur en doet waar mogelijk aanbevelingen voor verbetering daarvan;
 2. De Commissie Beleidsbegroting op te dragen aan de volgende synode voorstellen te doen m.b.t. de governance van het toerustingscentrum KerkPunt, waaronder zo mogelijk een permanent toezichhoudende instantie;
 3. De Commissie Beleidsbegroting draagt verantwoordelijkheid voor het ondersteunen van organisatorische veranderingsprocessen om – waar nog nodig - de beoogde integratie en clustering van commissies en instellingen tot stand te brengen.

Gronden:

- a. Het werk van de Werkgroep Integratie loopt grotendeels door tot 2023. Als de WI wordt omgezet in een Commissie Beleidsbegroting (CBB) ligt het voor de hand om aan deze CBB de nog af te ronden opdrachten op te dragen.
- b. De Regiegroep heeft voorstellen gedaan om bij het presenteren en bespreken van een integrale begroting op de synode vooral *inhoudelijke* afwegingen te maken. Hiermee wordt een dimensie toegevoegd aan de opdracht aan de WI om een integrale begroting te presenteren.

4. Samenstelling Werkgroep Integratie

Sander Datema
 Aaike Kamsteeg, secretaris
 Dinand Krol, voorzitter
 Mark Rietkerk
 Hermann Toebes

Bijlagen

1. Acta GS Artikel 108 - Besluiten strategie en financiën (28-11-2020)

Materiaal:

1. besluit van de GS en de LV d.d. 7 maart 2020 tot instelling van de commissie strategie en financiën;
2. rapport Ambities in balans d.d. 10 september 2020 van de commissie strategie en financiën (CSF) met bijlage.

Besluit 1:

- a. in te stemmen met de hoofdlijn van het rapport wat betreft de inhoudelijke ambities voor het landelijk kerkenwerk: de ondersteuning van gemeenten en het opleiden en toerusten van predikanten zijn vooralsnog de speerpunten;
- b. uit te spreken dat verdere bezinning op het landelijke kerkenwerk wenselijk is, zo mogelijk verbonden met visieprocessen over lokaal kerkzijn;
- c. het gezamenlijk moderamen de opdracht te geven de volgende GS en LV te dienen met voorstellen om deze bezinning vorm te geven;
- d. het gezamenlijk moderamen daarnaast op te dragen publiekelijk te werken aan de waardering voor het kerkverband door de waarde van het kerkverband te onderstrepen, ten einde ook de offerbereidheid hiervoor in stand te houden en een neergaande toonzetting te voorkomen.

Gronden:

1. Uit het rapport van de Commissie Strategie en Financiën blijkt dat de in besluit 1a genoemde thema's genoemd worden als belangrijkste aandachtspunten in het huidige kerkenwerk.
2. Een verdere bezinning op het landelijke kerkenwerk is gewenst, maar kan beter verbonden worden met het bredere proces van bezinning dat, naar verwacht wordt, mede door de hereniging van de kerkverbanden op gang zal komen.

Besluit 2:

voor de vaststelling van de budgetten van deputaatschappen, commissies en instellingen van het te vormen kerkverband als richtinggevend uitgangspunt uit te spreken dat deze evenredig en vooralsnog zonder indexering zullen meebewegen met de ontwikkeling van het ledental.

Gronden:

1. Naast inhoudelijke ambitie geldt betaalbaarheid voor de kerken als leidend principe.
2. De verschillen in quota tussen GKv en NGK vragen om harmonisatie waarbij in de aanvangsfase een redelijk doelbedrag wordt genoemd.

Besluit 3:

het werk dat nu door deputaatschappen, commissies en instellingen wordt verricht in de komende jaren te herstructureren.

Grond:

Herstructurering kan bijdragen aan een meer toegankelijke en overzichtelijke structuur van het landelijk kerkenwerk en een meer integrale bespreking daarvan.

Besluit 4:

1. het budget voor de contacten met buitenlandse kerken aan te passen aan de veranderende omstandigheden en de contacten met verwante kerken in het buitenland waar mogelijk te laten onderhouden door of in samenspraak met Verre Naasten;
2. het op 9 januari onder voorbehoud genomen besluit te wijzigen zoals vermeld in het totale budgetoverzicht, opgenomen in bijlage 7-1 van deze acta.

Grond:

Afgezien van het verschil in begrotingen tussen GKv en NGK speelt hierin de beëindiging van het lidmaatschap van de ICRC en het opzeggen van relaties door een aantal buitenlandse (zuster)kerken een rol. Intensievere samenwerking met Verre Naasten levert synergievoordeel op.

Besluit 5:

de Theologische Universiteit en de nieuwe instelling voor ondersteuning te vragen actief samenwerking te zoeken met verwante instellingen van andere kerkverbanden om de kwaliteit van het werk te vergroten en tevens financiële synergievoordelen te behalen en daarover te rapporteren aan de volgende generale synode en Landelijke Vergadering.

Grond:

Het hebben van een eigen theologisch opleidingsinstituut en een instelling voor ondersteuning van de kerken is van groot belang voor de plaatselijke gemeenten. De huidige ontwikkelingen in het kerkelijke leven vragen wel om het zoeken van samenwerking met andere kerken en kerkelijke instellingen.

Besluit 6:

uit te spreken dat

- a. voor het totaal van het landelijk kerkenwerk een zodanige kostenreductie wenselijk is dat het quotum bij de eenwording van beide kerkverbanden gestabiliseerd kan worden op € 25 per lid;
- b. de in het CSF-rapport en hieronder aangegeven kostenreductie daarbij richtinggevend zal zijn.

tabel korting in 2024 CSF

Onderdeel	bijdragen 2023 *)	reductie 2024
TU	2.070.000	115.000
PC/NGT/DS/Miss.	840.000	45.000
ADC	160.000	10.000
Regiegroep	32.000	32.000
Liturgie	30.000	25.000
BBK	55.000	25.000
AO/fin/...	> 200.000	50.000
overige		15.000
Totaal		317.000

*) GKv en NGK samen

Besluit 7:

Het gezamenlijk moderamen van GS en LV, opdracht te geven een werkgroep integratie te vormen met de volgende opdracht:

- a. het veranderingsproces, zoals beschreven in het rapport van de commissie strategie en financiën met de naar aanleiding hiervan genomen besluiten, aan te jagen en te ondersteunen;
- b. dit te doen in goed overleg met de Regiegroep, deputaten financiën en beheer (GKv), de Financiële Commissie (NGK) en de moderamina van GS en LV;
- c. van haar werkzaamheden verslag uit te brengen aan de volgende GS en LV.

Grond:

De genomen besluiten op basis van het rapport vragen om een adequate en voortvarende uitvoering.

De Werkgroep Integratie heeft daartoe niet alleen een sturende en stimulerende taak, maar moet ook de onderlinge samenhang bewaken vanuit het organisatorisch en financieel totaaloverzicht.

2. Artikel 59 - Besluiten oprichting toerustingscentrum (Acta GS Goes)

Besluit 4:

- a. de Werkgroep Integratie op te dragen aan de volgende generale synode van de GKv en landelijke vergadering van de NGK voorstellen te doen m.b.t. de governance van het TC, waaronder zo mogelijk een permanent toezichthoudende instantie;
- b. voor de komende jaren de moderamina van de GS en de LV op te dragen het bestuur van het TC adviserend bij te staan.

3. Opdracht voor de Werkgroep Integratie

De GS/LV besloot het volgende (zie hiervoor besluit 7):

Het gezamenlijk moderamen van GS en LV benoemt een *Werkgroep Integratie* (WI) met – conform besluit van hun opdrachtgevers – de volgende opdracht:

- a. het veranderingsproces, zoals beschreven in het rapport van de Commissie Strategie en Financiën met de naar aanleiding hiervan genomen besluiten, aan te jagen en te ondersteunen
- b. dit te doen in goed overleg met de Regiegroep, Deputaten Financiën en Beheer (GKv), de Financiële Commissie (NGK) en de moderamina van GS en LV
- c. en van haar werkzaamheden verslag uit te brengen aan de volgende GS en LV.

Nader uitgewerkt geeft het gezamenlijk moderamen de volgende opdracht mee:

1. De WI houdt er toezicht op dat de besluiten die op 28 november 2020 door GS en LV naar aanleiding van het rapport van de Commissie Strategie en Financiën (CSF) genomen zijn, op een doelmatige manier worden uitgevoerd.
2. De WI onderzoekt zover dat nog nodig is de mogelijkheden tot integratie van deputaatschappen, commissies en instellingen en brengt die in beeld. Ze dient de volgende synode en Landelijke Vergadering met een voorstel tot herstructurering ervan in, zo mogelijk een vijftal, samenhangende clusters.
3. De WI draagt verantwoordelijkheid voor het ondersteunen van organisatorische veranderingsprocessen om de beoogde integratie en clustering tot stand te brengen.
4. De WI onderzoekt welke mogelijkheden tot efficiency- of synergievoordeel benut kunnen worden door samen te werken met andere organisaties, binnen en buiten de beide kerkverbanden.
5. De WI brengt in beeld hoe de relatie ligt tussen de kerkelijke verantwoordelijkheden voor de Theologische Universiteit en haar governancestructuur en doet waar mogelijk aanbevelingen voor verbetering daarvan.
6. De WI beoordeelt samen met DFB/FC tijdig alle begrotingen van deputaten, commissies en instellingen, ook met het oog op het realiseren van het beoogde quotum van € 25 voor 2024, waarbij de hieronder aangegeven kostenreductie richtinggevend is (*zie de tabel uit de besluiten van GS/LV*). Voorafgaand aan de eerstvolgende GS/LV presenteert de WI een totale begroting die past binnen het beoogde quotum en de daartoe voorgestelde kortingen. Indien dit redelijkerwijs niet mogelijk is in verband met de omvang of kwaliteit van de uit te voeren taken, dient dit gemotiveerd te worden aangegeven.
7. Jaarlijks rapporteert de WI aan de moderamina, die verantwoordelijk zijn voor de eindrapportage aan GS en LV.

Aldus vastgesteld door de moderamina van GS en LV, december 2020

Melle Oosterhuis, preses GS

Frans Schippers, eerste voorzitter LV

4. Opzet Synode Nederlandse Gereformeerde Kerken 2023: een eerste verkenning

Belangrijkste elementen:

1. Integrale beleidsrijke begroting, vroeg in het proces te behandelen.
2. Filtering inhoudelijk hoofdonderwerpen uit alle ingebrachte rapporten. Overige onderdelen kunnen dan clustergewijs op een meer zakelijke wijze worden behandeld.
3. Vergaderopzet.

De geschetste aanpak betreft vooralsnog de Synode van 2023.

Mede op basis van de opgedane ervaring kan op die Synode besloten worden tot een meer structurele vernieuwde aanpak met mogelijk nog een aantal andere aanpassingen van de opzet.

Wanneer besloten wordt de Werkgroep Integratie (WI) om te zetten in een Commissie Beleidsbegroting (CBB), dient in onderstaande voor de WI gelezen worden CBB.

Ad 1 Integrale beleidsrijke begroting

Doel: de synode komt tot een begroting die niet alleen op basis van financiële maar ook van inhoudelijke overwegingen is gebaseerd. Bij de discussie zal dan meer de nadruk op de inhoud komen te liggen, zeker als er afwegingen gemaakt moeten worden (wat zijn de komende periode de prioriteiten).

Op een zekere datum moeten alle stukken die op deze synode aan de orde moeten komen, zijn ingeleverd.

De Werkgroep Integratie (WI) analyseert vervolgens samen met de Financiële commissie alle stukken voor wat betreft de financiële aspecten. Alle voorgestelde begrotingen per commissie (of kerkelijke instelling) worden in één integrale begroting opgenomen.

Wanneer een commissie een specifieke claim met onderbouwing in de begroting opneemt die afwijkt van het voor die commissie gebruikelijke patroon, wordt deze in het integraal overzicht herkenbaar opgenomen.

De commissies dienen daarom dergelijke claims duidelijk in hun rapport aan de synode aan te geven (doel, acties, kosten).

Zo is het denkbaar dat de hereniging gemeenten of regio's voor nieuwe of geïntensiveerde opgaven stelt waar zij ondersteuning bij nodig hebben. Voorbeelden: hoe kan een regionale vergadering zinvol bijdragen aan het gemeentelijk leven van de aangesloten kerken; hoe houden we de jongere generaties vast; hoe vullen we onze missionaire opdracht in als gemeente; hoe gaat de plaatselijke gemeente invulling geven aan de ruimte die de nieuwe Kerkorde geeft; enz. De Regiegroep heeft een aantal accenten expliciet benoemd.

In nadere gesprekken van de WI met de verschillende commissies (najaar 2022, begin 2023) wordt o.a. aan de orde gesteld of een commissie voornemens is dergelijke specifieke claims in de rapportage op te nemen. Daarover kan dan al van gedachten gewisseld worden.

De commissies met een minder dynamische opdracht zullen over het algemeen geen specifieke extra claims indienen. Zij dienen uiteraard wel duidelijk aan te geven wat zij in de komende drie jaar van plan zijn te gaan doen en welke kosten daarmee gemoeid zijn. De synode kan overigens besluiten een commissie een ruimere dan wel een beperktere opdracht te geven; het is dus niet zo dat de voorstellen en begrotingen van zulke commissies automatisch goedgekeurd worden.

Zo ontstaat een totaaloverzicht van de voorgestelde doelen/acties én kosten.

De WI maakt een prognose van de ledenaantallen voor de komende jaren, zodat berekend kan worden welke bijdrage van de kerken moet worden gevraagd als de begroting voor 100% wordt gevolgd. Daarbij wordt uiteraard betrokken wat de omvang is van de financiële reservepositie.

De WI maakt vervolgens een voorstel voor de synode inzake inhoud én financiën. Hierbij worden uiteraard de besluiten van de laatstgehouden GS/LV inzake de financiële kaders betrokken. In de voorstellen van de Regiegroep is dit punt expliciet opgenomen.

De synode gaat dat voorstel bespreken en kan daarvan uiteraard afwijken.

In beginsel lijkt het niet nodig om uit de synode een commissie te benoemen die aan de synode een advies uitbrengt over het voorstel van WI. Indien een advies aan de synode gewenst is, adviseert het moderamen de synode.

Praktische aandachtspunten bij deze aanpak:

1. De WI moet (samen met DFB/FC) snel handelen nadat alle rapporten zijn ingeleverd om tot zo'n integrale begroting te komen met bijbehorend advies.
2. Hierbij dient de WI oog te hebben voor zowel de financiële als de inhoudelijke aspecten.
3. De synode moet voldoende tijd hebben om de begroting te bestuderen. Dit is een extra reden tot snelheid van handelen van de WI. Voor relevante onderdelen zullen de synodeleden ook de betreffende commissierapporten kunnen bekijken.
4. Uiteraard zal ook het moderamen zich een oordeel vormen over de voorstellen, zeker als het moderamen de synode gaat adviseren.

Mogelijk knelpunt:

Een integrale behandeling van de begroting (financieel én inhoudelijk) betekent dat alle ingediende rapporten hierbij aan de orde zijn. Kan dit zonder dat je al die rapporten eerst inhoudelijk met elkaar besproken hebt?

Dat kan als in de begroting voldoende duidelijk is aangegeven wat de claims zijn, wat de motivering is en wat ze kosten. Voor meer detailachtergrond kan dan het betreffende rapport bekeken worden.

Is bespreking van de verschillende rapporten daarna zinvol? Ja, want deze bevatten ook allerlei inhoudelijke beschouwingen en concrete voorstellen die niet zozeer een financiële dimensie hebben. Mocht dat alsnog wel het geval zijn, dan kan de vraag onder ogen worden gezien of de begroting alsnog moet worden aangepast. De verwachting is dat dit niet of nauwelijks aan de orde zal zijn, maar dat moeten we de eerste keer maar ervaren.

Ad 2 Filtering hoofdonderwerpen

Doel: de Synode concentreert zich vooral op de hoofdzaken.

Voor de Synode van 2023 zou de WI de taak op zich kunnen nemen om uit alle ingebrachte rapporten en voorstellen de hoofdonderwerpen te filteren en daarover een voorstel kunnen doen aan de volgende Synode. De WI moet toch al een analyse maken van alle rapporten.

Het is niet nodig om een strakke definitie te geven van wat een hoofdonderwerp is. De verwachting is dat in de meeste gevallen wel duidelijk is wanneer zoiets aan de orde is.

Een hoofdonderwerp is niet per se belangrijker dan de andere onderwerpen. Veel werk van de commissie is min of meer standaard met mogelijk accentverschillen per synodeperiode. Maar die vragen over het algemeen minder bespreektijd.

Het gaat dus om onderwerpen die niet tot de standaardonderdelen behoren, vooral een inhoudelijke component hebben en daarom meer tijd en aandacht zullen vergen.

Een hoofdonderwerp hoeft ook niet een financiële dimensie te hebben. Als dat wel het geval is, komt het in de bespreking van de begroting aan de orde. Omdat op dat moment het hoofdonderwerp nog niet

uitgebreid inhoudelijk besproken is, zal er bij de vaststelling van de begroting een voorbehoud gemaakt moeten worden op dat onderdeel, waar dan later op teruggekomen kan worden.

Op de recente GS/LV waren enkele hoofdonderwerpen: herenigingsbesluit, de Kerkorde, man-vrouw en ambt, situatie 1967. Deze hadden geen financiële dimensie.

Het voorstel van de WI tot aanwijzing van hoofdonderwerpen wordt primair beoordeeld door het moderamen van de Synode van 2023 die de Synode adviseert over besluitvorming over de voorstellen van de WI. De Synode besluit vervolgens. Feitelijk gaat het dus om een procedure-voorstel. De hoofdonderwerpen komen nog niet inhoudelijk aan de orde.

Qua planning moet besluitvorming logischerwijs plaatsvinden aan het begin van de Synode. Immers op basis daarvan wordt een nadere invulling gemaakt van de vergaderingen.

Ad 3 Vergaderopzet

Doel: een goede en adequate vergaderstructuur waarbij vooral de hoofdonderwerpen goed over het voetlicht worden gebracht.

Voor de hoofdonderwerpen wordt door de commissie ondersteuning synode in overleg met het moderamen een nadere planning gemaakt: hoeveel tijd is naar verwachting nodig, worden niet-synodeleden betrokken bij de opinievorming, wordt er vanuit de Synode een commissie gevormd die de Synode een advies gaat geven,.....

(Bij man-vrouw en ambt was er een zodanige synodecommissie, die tal van gesprekken heeft gevoerd met kerken/kerkleden. Alle inbreng werd betrokken bij het advies dat deze synodecommissie bij de synode inbracht.)

Bij de beraadslagingen – op welke wijze ook – en de besluitvorming zijn alle synodeleden betrokken.

Dan kan ook een planning gemaakt worden van de bespreking van de overige, meer reguliere zaken. Bij de bespreking van de integrale begroting kan al blijken welke commissies mogelijk wat meer aandacht vragen dan andere.

Deze commissies zullen *per cluster* aan de orde komen. De clustering is gebaseerd op onderlinge samenhang. Per cluster moet de vergadertijd worden ingeschat. De behandeling is vooral gericht op efficiënte besluitvorming omdat de meeste inhoudelijke aspecten geen uitgebreide afwegingen meer behoeven (veelal standaardtaken).

Het is niet nodig om voor de meeste (misschien wel alle) overige onderwerpen uit de Synode een synodecommissie te benoemen die de Synode adviseert. Waar nodig of gewenst kan het moderamen deze taak op zich nemen.

De Synode 2023 besluit op voorstel van het moderamen tevens of alle besprekingen van deze overige zaken plenair plaatsvindt of in deelgroepen (zoals bij de laatstgehouden GS/LV). Uiteraard vindt besluitvorming plenair plaats.

Voorafgaand aan de beraadslagingen hebben afgevaardigden de gelegenheid schriftelijk verhelderende vragen te stellen over een commissierapport. Omdat deze door de betreffende commissie schriftelijk worden beantwoord is nadere toelichting van de commissie tijdens de plenaire vergadering in veel gevallen niet noodzakelijk.

In geval van amendering op ingebrachte voorstellen krijgt de commissie de gelegenheid om mondeling te reageren.

De rol van de commissies tijdens de plenaire bespreking is op deze manier meer ingekaderd.